

DZIENNIK WARSZAWSKI

Nr. 162.

Sobota, 10 (22) Lipca.

1865 r.

Wychodzi codziennie oprócz dni następujących po Świętach uroczystych i niedziela-
ch. — Prenumerata w biurze Dyrekcji, Ulica Miodowa Nr. 487 i Kantorach. — Ob-
wieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie
kop. 4, za 2-krotne k. 6, za 3-krotne kop. 8. — Artykuły nadsyłane do zamieszczania
w Dzienniku nie zwracają się. — Listy przyjmują się tylko frankowane. — We-
wszystkiem co dotyczy Dziennika, należy odnosić się wprost do Dyrekcji.

Rok 2.

Prenumerata w Warszawie: Rocznie rs. 8. — Półrocznie rs. 4. — Kwartalnie rs. 2. —
Miesięcznie kop. 67. — Bez odnośzenia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przy-
jmuje się; — Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnośzenie do domu opłaca się miesię-
cznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach Poczty w Królestwie i Cesarstwie:
Rocznie rs. 9 k. 20. — Półrocznie rs. 4 k. 60. — Kwartalnie rs. 2 k. 30. — Za prze-
syłkę w kopertach kwartalnie dopłaca się Rs. 1.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Komitet urządzający. — Dy-
rekcja wyścigów kon.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa: Przegląd
polityczny. — Przyjęcia u dyrektora *Dzien. Warsz.* —
Karol Kober. — Nędza w Kołomyi. — Dramat Mickiewi-
cza. — *Gazeta w. ks. pozn.* — *Echo de la presse russe.* —
La Liberté. — Kodeks Napoleona. — Ćwiczenia wojsk
pruskich. — Cholera. — Murzyni. — Finanse Stanów Zjed.
— Przegląd floty. — Konfirmacja wyroku. — Koleje żela-
zne na Kaukazie. — Przepisy pocztowe. — Burza w Kron-
sztadzie. — Przedstawienie amatorskie. — Rozkaz do poli-
cji. — **Ameryka.** — **Austria.** — **Francja.** — **Me-
ksyk.** — **Prusy.** — **Włochy.** — **Korespondencje**
z kraju, Kozenic, nad Peltwy i Neapolu. — **Kronika.**

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa, d. 9 (21) Lipca.

WYPIS Z PROTOKÓLU 71 POSIEDZENIA KOMITETU
URZĄDZAJĄCEGO W KRÓLESTWIE POLSKIM,
z dnia 14 (26) czerwca 1865 roku.

POZYCJA 355.

O odroczeniu terminu do podania tabel likwidacyj-
nych dla dziedziców korzystających z niektórych ulg
w opłacie podatków.

Pozycją 156 Postanowien Komitetu Urządzającego
dozwolono zostało zawieszenie w poborze podatku
ofiary za czas od dnia 3 (15) kwietnia 1864 roku, do
dnia 20 grudnia (1 stycznia) 1864/5 r. (oraz tych rat
za rok 1865, które przypadną przed wprowadzeniem
w wykonanie dopełniającego się obecnie stosowniej-
szego rozkładu tegoż podatku, lecz jedynie dla tych
właścicieli ziemskich, którzy utracili na rzecz wło-
ścian połowę lub większą część przestroni opodatko-
wanej, za wyłączeniem z niej lasów. Zarazem jednak
w tejże pozycji zastrzeżono, że dla zapewnienia re-
gularnego biegu operacji likwidacyjnej, dziedzic nie
będzie mógł korzystać z ulg pomienionych, jeżeli nie
przedstawi projektu likwidacyjnego przed dniem 1
(13) czerwca 1865 r.

Obecnie hr. August Potocki i hrabia Aleksandra
Potocka, Franciszek Ciński, Krajewski i Choszewski
(rządcy dóbr: Słubice, Kleszewo i Osiek hrabiego Au-
gusta Potockiego), Ludwik Malhomme (pełnomocnik
hrabiów Zamojskich), Gołuchowski (właściciel dóbr
Święcice z powiatu Krasnostawskiego), Władysław
Okolski (pełnomocnik hrabiego Adama Potockiego,
właściciela dóbr Staszów z powiatu Stopnickiego) i
hrabia Ludolf (konsul austriacki), wniosli do Komite-
tu Urządzającego podania, w których przedstawiają
trudności, stojące im na przeszkodzie do przedstawi-
nia projektów tabel likwidacyjnych w terminie przez
Komitet Urządzający zakreślonym.

Z tych pierwsze ośm osób, w liczbie głównych tru-
dności przytaczają 1) krótkość terminu, wynoszącego
od czasu wydania „informacji dla układających pro-
jekta tabel likwidacyjnych” do dnia 1 (13) czerwca
1865 r., zaledwie miesięcy 7; 2) konieczność wcho-
dzenia w licznę z włościanami porozumienia z powo-
du zastosowania ukazów z dnia 19 lutego (2 marca)
1864 r.; 3) nierozstrzygnięcie niektórych jeszcze kwe-
stij, jak na przykład, których z pomiędzy kolonistów
uważać należy za mających prawo do uwłaszczenia?
co wyraża opóźnienie w ułożeniu projektów tabel li-
kwidacyjnych; 4) zwiększenie czynności zarządów
dóbr z powodu potrzeby dopełnienia klasyfikacji grun-
tów dworskich, posłużyc mającej do uregulowania po-
datków w myśl 226 pozycji Postanowień Komitetu
Urządzającego.

Z tych wszystkich powodów wspomniane osoby
proszą o dozwolenie im przedstawienia projektów li-
kwidacyjnych w ogólnym terminie, t. j. do dnia 16

(28) listopada 1865 r. lecz bez pociągania ich do o-
płaty podatków za grunta przechodzące na rzecz wło-
ścian.

Konsul zaś austriacki w imieniu hrabiego Karni-
kiego właściciela dóbr Łabuńki w gubernji Lubelskiej,
który z powodu swych obowiązków nadzwyczajnego
posła austriackiego przy dworze Stockholmskim, nie
jest w możności przedstawić projektu likwidacyjnego
przed dniem 1 (13) czerwca r. b., prosi o czteromie-
sieczne odroczenie.

P. o. Dyrektora Głównego Prezydującego w Kom-
isji Rządowej Przychodów i Skarbu, któremu dwa pier-
wsze podania zakomunikowane były do opinii, w dwóch
przedstawieniach swych do Komitetu Urządzającego
z d. 11 (23) maja i z d. 12 (24) czerwca r. b. Nr.
23754 i 28794, wynurzył zdanie, że wypadłoby
tym właścicielom ziemskim którzy utracili na rzecz
włościan połowę lub więcej gruntów albo domów, do-
zwolić korzystać z ulg zapewnionych 156-tą pozycją
Postanowień Komitetu Urządzającego, chociażby nie
przedstawili przed dniem 1 (13) czerwca 1865 r. pro-
jektów tabel likwidacyjnych, byleby tylko nie opóźnili
się z tem po za ogólny termin wyznaczony dla wszy-
stkich właścicieli, to jest po za dzień 16 (28) listopa-
da 1865 roku.

Takowe zdanie p. o. Dyrektora Głównego Prezydu-
jącego w Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu, o-
piera się między innymi na następujących motywach:

1) termin do dnia 1 (13) czerwca 1865 r. na poda-
nie projektów tabel likwidacyjnych przez właścicieli
żądających pozyskać odroczenie w opłacie podatków,
oznaczony był dla zapewnienia regularnego biegu o-
peracji likwidacyjnej;

2) przyczyny, z powodu których projekta likwida-
cyjne nie mogą być przed 1 (13) czerwca r. b. przed-
stawione przez wielu właścicieli ziemskich, pragną-
cych korzystać z ulgi w opłacie podatków, są dosyć
ważne; przytem, obecnie nie ma konieczności przed-
siębrania jakich bądź środków w celu skłonienia wło-
ścicieli do spiesniejszego sporządzenia projektów ta-
bel likwidacyjnych;

3) środek, przyjęty przez Komitet Urządzający
w dozwoleniu ulg w opłacie podatków dla tych wło-
ścicieli ziemskich, którzy w skutek ukazów z dnia 19
lutego (2 marca) 1864 r. utracili połowę albo więcej
jak połowę gruntów i budowli, nieodpowiedziałyby cał-
kowicie swemu celowi, gdyby z ulgi tej nie mogli
korzystać ci właściciele ziemscy, którzy z powodu o-
koliczności od nich nie zależnych, nie mogli przedsta-
wić projektów tabel likwidacyjnych przed dniem 1 (13)
czerwca r. b. — wreszcie

4) właściciele ziemscy, którzy utracili znaczną część
gruntów przeszłych na rzecz włościan, mają do wyko-
nania obszerniejszą czynność przy układaniu tabel li-
kwidacyjnych, i dla tego znajdują daleko większą tru-
dność w wykończeniu ich na termin zakreślony do
pozyskania odroczenia w opłacie podatków.

Przepisy i postanowienia.

Najwyższy Ukaz z d. 19 lutego (2 marca) 1864 r.
o Komisji Likwidacyjnej artykuły 27, 28, 29, 31, 34
i 36. Postanowienia Komitetu Urządzającego pozycje
116 i 156.

Motywa.

Komitet Urządzający, po rozpatrzeniu wniesionych
prośb o odroczenie terminu do podawania projektów
tabel likwidacyjnych, tudzież dwóch przedstawień p. o.
Dyrektora Głównego Prezydującego w Komisji Rzą-
dowej Przychodów i Skarbu, zgodnie z opinią wyru-
rzoną w tychże dwóch przedstawieniach, zwrócił uwagę,
że wnosząc z liczby projektów tabel likwidacyj-
nych, przedstawianych przez właścicieli Komisjom
Spraw Włościańskich, operacja likwidacyjna pójdzie
dosyć pomyślnie, i że obecnie nie okazuje się potrze-
bnym dla zapewnienia regularnego biegu operacji li-
kwidacyjnej, iżby dla właścicieli mających tytuł do
ulgi w podatkach, zapewnionej 156-tą pozycją Posta-

nowień Komitetu Urządzającego, wyznaczać osobny
termin do podawania projektów tabel likwidacyjnych.

Konkluzja.

Na podstawie tych motywów, Komitet Urządzający
zgodnie z opinią p. o. Dyrektora Głównego Prezydu-
jącego w Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu,
postanowił:

1) dozwolić właścicielom, którzy utracili na rzecz
włościan połowę lub większą część opodatkowanych
gruntów lub domów, korzystać z ulg zapewnionych
156-tą pozycją Postanowień Komitetu Urządzającego,
jeżeli ciż właściciele projekta likwidacyjnego, do
nich należących, przedstawią nie później jak w termi-
nie zakreślonym dla wszystkich właścicieli ziemskich
w Królestwie Polskim, to jest przed dniem 16 (28)
listopada r. b.;

2) takowe Postanowienie Komitetu Urządzającego
zakomunikować p. o. Dyrektora Głównego Prezydu-
jącego w Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu
przez wypis z niniejszego protokołu, i ogłosić je w
urzędowej gazecie Królestwa Polskiego.

*Dyrekcja wyścigów konnych w Królestwie Pol-
skiem.* — Z powodu napotkanych trudności i niedogodno-
ści w urzędowaniu w roku bieżącym wyścigów konnych w
Łowiczu, Dyrekcja podaje do powszechnej wiadomości, że
ogłoszone programem z d. 7 (19) Lutego r. b. wyścigi
konne w Łowiczu, na mocy upoważnienia JW. Hrabiego
Namiestnika Królestwa, odbędą się w dniu i czasie tym-
że programem wskazanym, to jest w dniu 12 (24) Wrze-
śnia r. b. w mieście Warszawie na placu Mokotowskim,
inne zaś warunki tychże gonitw, pozostają bez zmiany.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa d. 9 (21) Lipca.

Okazuje się nareszcie, że w słabości księcia
następcy tronu francuzkiego, nie ma nic ważne-
go; pomimo tego jednak nie wyznaczono jeszcze
stanowczo dnia wyjazdu rodziny cesarskiej. Je-
żeli mamy wierzyć *Ind. bel.* z 19-go, wyjazd ten
mógłby się jeszcze opóźnić o cały tydzień. Po-
nieważ wiadomo, że cesarz Napoleon zabiera
z sobą adjutanta i oficera służbowego oraz pp.
Conti i Pietri, to jest naczelnika swego gabinetu
i sekretarza prywatnego, ztąd wnoszą, że
zajmując się zdrowiem swoim, cesarz myśli za-
razem oddać się pracy. „Ztąd też,” powiada *Ind.
bel.*, „pewne zaprzątnięcie umysłów w świecie
„urzędowym, które publiczność powiększa i o-
„zdabia bardzo nieprawdopodobnymi kōmenta-
„rzami tak co do spraw wewnętrznych jak i do
„spraw zewnętrznych.” List z Florencji przytacza
pogłoskę dość rozpowszechnioną w tej stolicy,
że książę Humbert przyjedzie do obozu w Chalons.
Podług *Epoca*, królowa Izabella będzie przyjmowa-
ła wizytę cesarza i cesarzowej francuzkich w
pałacu Zauraz w prowincjach biskajskich, po-
między 20 a 25-m sierpnia. Ich cesarskie mo-
ście przybędą tam morzem i zabawią 24 godzin.
W następnym tygodniu królowa i król hiszpań-
scy udadzą się do Biarritz. Trzy fregaty śrubo-
we, oraz dwa parostatki wojenne, będą stanowi-
ły eskadrę hiszpańską na wodach Guipuzcoa,
która będzie zapewne oddana pod rozkazy admi-
rała Pinzon, dowodzącego niegdyś w Peru.

Sądzą, że w d. 15-m sierpnia nastąpi nomi-
nacja pewnej liczby senatorów; w tej liczbie ma
być zamieszczony p. Schneider, jeżeli kandydat

do prezydencji ciała prawodawczego, hr. Walewski, wybrany zostanie w departamencie Landes. P. Wictor Lefranc, który miał stanąć przed wyborcami jako kandydat przeciwny, i miał, jak się zdaje, wielkie szanse powodzenia, nie stawi swej kandydatury, i zachowa ją dla sąsiedniego departamentu, w którym rząd obiecał nie walczyć przeciwko niemu.

W Paryżu odbywają się nowe świętowania, tym razem pomiędzy dekarzami i kamieniarzami. W końcu tygodnia spodziewają się świętowania ślusarzy.

W świecie politycznym zajmują się wizytą, jaką hr. de Sartiges miał oddać Wiktorowi Emanuelowi w Valdieri. Poseł francuzki przed opuszczeniem Rzymu znajdował się na prywatnym posłuchaniu u papieża i odbył kilka narad z kardynałem Antonellim. Przy tej sposobności odgrzewają napowrót wszystkie stare pogłoski o projektach tranzycji i ogólnego pojednania. Artykuł *Oester. Z.* powtórzony przez wszystkie dzienniki, wspomina o ewentualnym przejściu traktatu zurychskiego, a to w celu ułatwienia układów pomiędzy Włochami i Austrią. Korespondencja z Rzymu do *J. des Déb.* sądzi, że polityka podczas pobytu papieża w Castel Gandolfo będzie drzemała, lecz dodaje, iż oczywiście będą otwarte i uszy wciąż na czatach, gdyż przypominają sobie, iż właśnie podczas takiego przeniesienia się na letnie mieszkanie i podczas podróży p. Merode do Belgji i Francji, zawarta została w roku zeszłym słynna konwencja, która wybuchła jak bomba u dworu rzymskiego.

Florencka gazeta *del Popolo* donosi, że izba deputowanych będzie rozwiązana w pierwszych dniach sierpnia, ogólne wybory mają nastąpić we wrześniu. Król włoski oczekiwany jest w swej stolicy 18-go. W Ankonie okazała się cholera, lecz 17-go żaden podobny wypadek nie miał miejsca.

W Anglii rozpoczęły się wybory w hrabstwach i w skutek tych wyborów stronnictwo ministerjalne wciąż się wzmacnia i zyskało dotąd około 30 nowych głosów. Kanclerz skarbu Gladstone nie został jednakże wybrany w Oxfordzie, lecz w Lancashire przyjęto go z wielkim zapalem i tam zapewne będzie obrany.

W Plymouth świętują z powodu przybycia francuzkiej eskadry panczernej, a cała prasa zajmuje się tym wypadkiem. *Evening-Star* z tego powodu żartując z naiwnych anglików, powiada w ostatnim swoim numerze: „Flota francuzka „znajduje się na naszych wodach, a obwarowania nasze nie są jeszcze gotowe! ochotnicy wprawiają się w strzelanie do celu, zamiast wystąpić w ścieśnionych szeregach przeciw najeźdcom. Naród angielski otrzymał bardzo ważną naukę; opłacał i corocznie jeszcze opłaca miliony funtów szterlingów niepotrzebnie, a to wszystko aby posłuchać czczego wykrzykniku o najeźdzcach. Ryszard Cobden przez zawarcie z Francją traktatu handlowego, daleko więcej uczynił dla utrzymania pokoju pomiędzy Francją i Anglią, niż wszystkie wojownicze usiłowania naszego wojowniczego ministra. W obec tego traktatu obawa o najazd zupełnie znikła!” Depesza z Plymouth donosi że książę Somerset i lordowie admiralicji wraz z swą, przybyli 17-go do tego portu dla przyjęcia księcia Walji i zwiedzenia okrętów francuzkich. Książę Somerset, lordowie admiralicji wraz z swą, oraz władze morskie i wojenne w Plymouth, udały się po południu na pokład statku *Magenta*, gdzie doznali najserdeczniejszego przyjęcia od oficerów.

O przesileniu ministerjalnem w Austrii nie mamy żadnych nowych wiadomości, prócz doniesienia o nominacji w dniu 18-m radcy tajnego barona Pawła de Senuyey na stanowisko ma-

gistra *tavernicorum regalium* w Węgrzech.

W Prusach kwestja budżetu została załatwioną na drodze administracyjnej. *St. Anz.* z 18-go ogłasza własnoręczny list króla, zatwierdzający sprawozdanie ministrów którzy mu przedstawili budżet dochodów i wydatków. Prócz tego król oddaje pod rozporządzenie ministra marynarki sumę 500,000 talarów, przeznaczoną na kupno dla floty armat wielkiego kalibru z lanej stali; z sumy tej ma być zdany rachunek królowi przy końcu roku. Uczta w Kolonji, na uczczenie 253 członków liberalnych pruskiej izby niższej, przybrała rozmiar zdarzenia politycznego; organizatorowie tej uroczystości postanowili, zdaje się, doprowadzić swe zamiary do skutku, rząd zaś stałe postanowił nie dozwolić na to doprowadzenie. Podług telegramu z Düsseldorfu z 19-go, *Rhein. Z.* donosi, że członkowie komitetu do urządzenia tej uroczystości odebrali od prezesa policji list, w którym tenże uważa wspomniany komitet jako towarzystwo polityczne i rozwiązuje go stosownie do prawa z 1850 roku.

Zwracamy uwagę czytelników na zamieszczone poniżej korespondencje z Koziencic i z nad Pełtwy.

* Dyrektor *Dziennika Warszawskiego* i Prasy perjodycznej, tajny radca Pawliszczew, przyjmować będzie interesantów od godziny 12-iej do 1-iej i od 6-iej do 7-iej po południu, w nowym swem pomieszkaniu przy ulicy Miodowej w domu Lesera.

* *Die Pres.* Karol Kober, syn księgarza z Pragi, skazany za zbrodnię zdrady stanu na trzy lata ciężkiego więzienia i następnie ułaskawiony w ten sposób, że trzymano go przez pół roku w Wiedniu w odosobnionym areszcie, gdzie zapewniono mu zarazem dalsze kształcenie się w naukach, został 15 b. m. wypuszczony na wolność i oddany matce. Kapelan miejscowy udzielał Karolowi Kobrowi naukę religji, a osobny nauczyciel wykładał mu nauki trzeciej klasy gimnazjalnej, do której uczęszczał przed aresztowaniem go. Matka jego zaprowadziła go natychmiast do egzaminu do gimnazjum księży pijarów.

* *Krak. Z.* Z Kołomyi piszą pod dniem 11 b. m.: Od czasu ostatniego pożaru, miasto nasze przedstawia straszny widok. W miejscach gdzie znajdowały się najpiękniejsze place i budowle, wznoszą się kupy gruzów i zwalisk, a na zwęglonych belkach obozują ludzie na wpół nadzy, wynędzniali z głodu. W jednym pokoju mieści się po 8 do 10 mieszkanców, co daje miarę nędzy, w jaką popadły setki ludzi, pozbawionych schronienia. Jakkolwiek codziennie nadchodzą ofiary dobroczynne z rozmaitych prowincji monarchji, zwłaszcza z Czech, pomimo to trudno zaradzić niezmierniej nędzy.

* *Haslo* podaje wiadomość interesującą dla miłośników literatury w ogólności, a literatury polskiej w szczególności, że pomiędzy rękopismami pozostałymi po poecie Adamie Mickiewiczu, znajdują się dwa ustępy dramatu napisanego w języku francuzkim pod tytułem: *Les confédérés de Bar*. Dramat ten, z którego pozostały tylko fragmenta, miał być w pięciu aktach i zdradza pióro genialnego piewcy. *Haslo* wynurza nadzieję, że jak skoro okoliczności pozwolą, ogłosi przekład tych dwóch ustępów. Rodzina poety zgodzi się na ogłoszenie drukiem tej pamiątki, która ma być przetłómaczoną w sposób godny mistrza.

* *Dziennik pozn.* podaje w obszernym artykule wstępnym, nekrolog *Gazety W. księstwa poznańskiego*, która po blisko 70-letnim istnieniu, zakończyła swój żywót w d. 30 czerwca 1865 r. Zaczęła ona wychodzić regularnie od d. 1 stycznia 1796 r. pod tytułem *Gazety Prus południowych*, na niewielkiej ćwiartce szarego papieru, dwa razy, a później nieco, trzy razy na tydzień. W 1807 r. przybrała nazwę *Gazety poznańskiej*, a od 1 czerwca 1814 r. zamieniła się na *Gazetę w. księstwa poznańskiego*, urzędowy organ władz prowincji; do roku 1831 wychodziła trzy razy tygodniowo w ćwiartce, a potem w tymże formacie codziennie. Fatalnym dla niej był rok 1848. Z roku 1851, po upadku ostatniego czasopisma polskiego w poznańskim, *Gonca*, — znów stała się ona jedynym pismem polskim w tej prowincji, aż do 1859 r. kiedy ukazał się *Dziennik poznański*. Przez te siedm lat, jak utrzymuje ten ostatni dziennik, redakcja *Gazety* nie odpowiedziała dostatecznie stanowisku pisma

politycznego całej prowincji, potrzebom i wymaganiom publiczności. Upadek *Gazety*, uważa *Dziennik poznański* za okoliczność nie małej szkody; ginie z nią ostatni organ dziennikarski w poznańskim, pośredniczący w języku polskim między rządem a polakami tej prowincji, czyli znamię przyznanej początkowo odrębności i autonomji narodowej prowincji. Od 1-go lipca wszystkie obwieszczenia i ogłoszenia sądowe i administracyjne, znajdujące się dotąd w *Gazecie w. ks. poznańskiego*, zamieszczone są w języku polskim i niemieckim w *Pos. Z.*

* *N. Preus. Z.* W Brukseli wychodzi od 1 czerwca r. b., dwa razy na tydzień, nowe czasopismo w językach francuzkim, ruskim i niemieckim, pod tytułem *Echo de la presse russe*, wydawane przez znanego publicystę Schedo Ferroti. Wydawnictwo to ma na celu zaznajomienie zachodniej Europy z niezmiernym ruchem, jaki panuje obecnie w całej codziennej prasie ruskiej; czasopismo to daje przegląd w języku francuzkim, poczem idą w języku ruskim i w całej rozciągłości znaczniejsze artykuły rozmaitych pism petersburskich i moskiewskich, przyczem podawane są także tu i owdzie artykuły niemieckie z *Rig. Z.*, *Köln. Z. St. Petersb. Z.*, o ile takowe dotyczą pism ruskich.

* *Schl. Z. Paryż, 16 lipca.* W dniu dzisiejszym wyszedł na świat pierwszy numer nowego pisma, pod pysznym tytułem: *La Liberté*. Pismo to powstałe z byłego pisma pod tytułem: *Journal des villes et campagnes*, dąży do wolności, połączonej z porządkiem, i ze systemem dotychczas trwającym, następnie również do wolności religijnej i do pojednania liberalizmu z istniejącą wielką potęgą rządową.

* *Jour. des Déb.* Ostatnie listy z Meksyku doniosły, że cesarz Maksymilian zamierza zaprowadzić w swem cesarstwie kodeks cywilny francuzki. Właśnie teraz książę Kuza zaprowadził ten kodeks w księstwach dunajskich. W ten sposób kodeks cywilny francuzki odnosi tryumf tak na wschodzie jak i na zachodzie. Nie dziwimy się temu; z wyjątkiem kilku ustępów spornych, kodeks Napoleona może być nazwany zdrowym rozsądkiem ukodyfikowanym. Jest to w każdym razie wprowadzenie do rodziny wszelkiej wolności i równości, wymaganych przez stosunek naturalny męża do żony, rodziców do dzieci. Wszakże, ażeby powodzenie kodeksu Napoleona miało w oczach naszych całą swą wartość, niezbędne są dwa warunki. Potrzeba najpierw, ażeby kodeks cywilny francuzki nie był pewnego rodzaju alkoranem, głoszonym od rana do wieczora i narzucanym przemocą w takich miejscowościach, gdzie rządzą najbardziej zwyczaj i obyczaje odwieczne. Mortesquieu zrobił słuszną uwagę, że najnieznośniejszym z ciemniejszych jest ten, który, chociażby w imię prawdy i zdrowego rozsądku, powstaje gwałtownie na zwyczaj (manneres) narodu. Powiadają nawet, że w tych czasach, potężny monarcha, podróżując w okolicach, w których pomieszano zwyczaj życia patriarchalnego z formami naszej procedury cywilnej i kryminalnej, przekonał się, że najlepsze same w sobie prawa nie są w równej mierze dobre dla wszystkich możebnych krajów. A nie ulega wątpliwości, że monarcha ten nie żywi bynajmniej ślepego przesądu dla kodeksu Napoleona. Potrzeba powtórę, ażeby zapożyczając kodeks cywilny, regulujący we Francji stosunki familijne, nie dołączano do niego innowacji, zmieniających znaczenie i ducha tego kodeksu. Nie będziemy zastanawiać się nad tem, czy księstwa dunajskie są już dość dojrzałe dla zastosowania w nich prawa o małżeństwie cywilnem, chociaż znamy kraje, które sąsiadują z temi księstwami i w których instytucja małżeństwa cywilnego, w takim kształcie w jakim istnieje we Francji, nie zostałaaby przyjętą z gotowością wolną od wszelkiej niechęci. Kodeks Napoleona, przejrany i poprawiony przez prawników bukaresztskich, uwalnia nas zresztą od podobnego zastanawiania się. Rzeczywiście, Portalis'owie i Seméon'owie Rumunji, zredagowali w sposób oryginalny i niespodziane rozdział kodeksu cywilnego francuzkiego w przedmiocie spadków i dołączyli do niego niewielki dodatek. (Dalej *Jour. des Déb.* krytykuje dodatki porobione przez prawodawców księstw dunajskich).

* *N. Preus. Z. Berlin, 18 lipca.* Wiadomo, że z rozkazu króla odbywać się będą w tym roku pod Neisse, od początku sierpnia do połowy września, wielkie ćwiczenia w wojnie oblężniczej. Atak i szturm mają być przypuszczone do północnego frontu fortu Preussen, albowiem grunta, które posiada tam rząd wojskowy, pozwalają na wykonywanie rozległych robót oblężniczych. Ćwiczenia te przedstawiać będą pierwsze okresy formalnego oblężenia, lecz w ogólnych jedynie zarysach; ale za to, nadzwyczaj ważne dla wojsk inżynierji ostatnie okresy oblężenia, mianowicie wykonywanie przykopów przed trzecią pa-

raleją i podkładanie min, odbędą się ile możności gruntownie i w zupełności. Rozmaite punkta sporne z dziedziny techniki pionierskiej i t. d., mają tu być rozstrzygnięte za pomocą doświadczeń. Inne rodzaje broni, głównie zaś artylerja, znajdują jednocześnie sposobność brania w tych ćwiczeniach udziału w sposób instrukcyjny.

* *La Patr.* Według ostatnich wiadomości ze wschodu, cholera zmniejsza się stanowczo w Aleksandrii i w Kairze, lecz miasta i wsie wewnątrz kraju są dziesiątkowane przez epidemję. Znaczna liczba szejków i mudirów, idąc za przykładem wice-króla, opuściła swe stanowiska; fellahowie przeto, pozostawieni bez ratunku, stają się pastwą straszliwej plagi. Liczba osób zmarłych, podług raportów złożonych władzom egipskim, wynosi dotąd około 50,000, i panuje przekonanie, że liczba osób zmarłych na cholere, lecz nie objętych raportami, wynosi co najmniej drugie tyle. Kobiety i dzieci najczęściej ulegają epidemji. Brzegi Syrii i wyspy Archipelagu są przepełnione ludźmi, którzy uciekli przed cholere. Kilka wypadków śmierci wydarzyło się w Smirnie, tak w lazarecie jak i w rozmaitych częściach miasta. Kilka wypadków śmierci miało również miejsce w Konstantynopolu, na pokładzie fregaty która przybyła z Aleksandrii.

* — *Florenceja, 15 lipca.* Powiadają, że cholera azjatycka pojawiła się w Toskanji. Pewna kobieta, która przybyła z Aleksandrii (Egipt) i wylądowała w Ankonie, po poddaniu kwarantannie, udała się do Pistoii, z kąd była rodem. Znajdowała się ona o jaką godzinę drogi od swego rodzinnego miasta, gdy zachorowała w wagonie na cholere. Udzielono jej w dworcze drogi żelaznej pierwszą pomoc; stwierdzono, że jest to cholera i postanowiono przenieść chorą do szpitala, gdzie ją umieszczono w odosobnieniu. Następnego dnia ta kobieta umarła. Wiadomość ta rozeszła się po całej Toskanji z szybkością błyskawicy i wywołała powszechny popłoch.

* *Courr. des Et. Un. Nowy Jork, 4 lipca.* Kwestja murzynów, najważniejsza bezwątpienia ze wszystkich kwestji postawionych obecnie przed opinią publiczną, stanowi ciągle przedmiot rozmowań dzienników amerykańskich. Wszystkie strony tej kwestji są kolejno roztrząsane i większa ich część daje powód do żywej polemiki lub do uwag, mających swój interes. Niektóre dzienniki, a między innymi *World*, wynurzają przekonanie, że usamowolnienie niewolników pociągnie za sobą, w epoce mniej więcej dalekiej, całkowite zniknięcie plemienia czarnego w Stanach Zjednoczonych.

La Fr. Waszyngton, 3 lipca. Podług raportu ogłoszonego w tej chwili w przedmiocie finansów rządu Stanów Zjednoczonych, za rok ukończony z dniem 30 czerwca 1865, wydatki wynosiły w pomienionym roku 1,200,000,000 dolarów, czyli około 3,500,000 dolarów dziennie. Dochody zaś w tymże roku były następujące: z ceł, 76,501,882 dolarów; ze sprzedaży gruntów rządowych, 831,439 dolarów; z dochodów wewnętrznych, 205,500,000 dolar.; razem 282,833,321 dolarów. Deficyt przeto w pomienionym roku wynosił około 917,000,000 dolarów, i pokryto go za pomocą pożyczek. Dochody na rok finansowy, który zakończy się z dniem 30 czerwca 1866, obliczone są na 300,000,000, a wydatki na 700,000,000 dolarów. Potrzeba przeto będzie uciec się do nowych pożyczek przynajmniej na cały przyszły rok finansowy.

* *Kronst. Wiest.* podaje szczegółową relację z odbytego w dniu 2 lipca przez Najjaśniejszego Pana przeglądu okrętów, znajdujących się w tamecznym porcie. O godzinie wpół do pierwszej Jego Cesarska Mość, w towarzystwie Wielkich Książąt Następcy tronu i jenerał-admirała, z świetnym orszakiem, raczył udać się na fregatę śrubową „Dmitry Doński” o 51 działach, i po obejrzeniu tejże, nakazał wykonać ćwiczenia z artylerją, które jednocześnie wykonywane były i na innych okrętach, a po ukończeniu takowych, z fregaty dany był sygnał do rozwinięcia żagli, poczem rozpoczęły się ćwiczenia żaglowe. Najjaśniejszy Pan oświadczył swe zadowolenie, szczególnie fregacie „Dmitry Doński”, korwecie „Kalewalla” i parostatkowi „Abrek”, których załogi otrzymały gratyfikację po rublu na każdego żołnierza.

* *Rus. Inw.* Na zasadzie confirmacji dowodzącego wojskami wileńskiego okręgu wojennego jenerała piechoty hrabiego Murawjewa 2-go: w korpusie inżynierów: wykreślony z kontrol przez Rozkaz Najwyższy z d. 13-go maja 1863 r. były praporszczyk parku pontonowego N. 5-ty (obecnie półbataljonu) *Miladowski*, podług odbytego nad nim sądu wojennego polowego, okazał się winnym opuszczenia szeregów wojsk, dla wstąpienia do bandy buntowniczej i dowodzenia jedną z band, w której, z osobistego jego rozkazu, powieszony został zatrzymany przez

buntowników włościanin. Za te przestępstwa *Miladowski*, po pozbawieniu wszystkich praw stanu, zesłany zostaje na osiedlenie do bardziej oddalonych miejsc Syberji.

* *Gazeta Kaukaz* podaje następną telegram od Jego Cesarskiej Wysokości Namiestnika Kaukazu: Najjaśniejszy Cesarz najwyżej przyjął i zatwierdził wszelkie moje wnioski co do budowy drogi żelaznej zakaukazkiej. Potrzebny fundusz został asygnowany. Winszuję tego wam wszystkim. *Michał.*

* *Rus. Inw.* W widokach przyspieszenia ruchu korespondencji, przesyłanej na stacje dróg żelaznych i dogodniejszego rozdawania takowej, departament pocztowy poleca wszystkim urzędem pocztowym, wprowadzić w wykonanie co następuje: 1) Wszelką korespondencję pocztą, adresowaną na stacje dróg żelaznych, znajdujące się: w *St. Petersburgu*: mikołajewską i warszawską, w *Moskwie*: mikołajewską i niżegorodzką; właściwie niżegorodzką (znajdującą się w Niższym Nowogrodzie); wileńską i wierzbolowską, oraz na wszystkie stacje, istniejące na linii wspomnianych dróg żelaznych, pakować w post-pakiety nie do pocztamtów i kantorów pocztowych jednej nazwy ze stacjami, lecz do pierwszego na trakcie urzędu pocztowego, znajdującego się na linii wspomnianych dróg żelaznych, oddającego korespondencję do wagonów pocztowych, przygotowując zarazem i dokumenta do tych urzędów, i 2) Każdy urząd pocztowy, znajdujący się na linii wspomnianych dróg żelaznych, otrzymawszy pomienioną korespondencję, powinien oddawać ją do wagonu pocztowego w worku, z wnioskiem do wykazu, a dokumenta przy których takowa ekspedjowana była do tych urzędów, po należytem poświadczeniu zwracać, gdzie wypada. (Czy i u nas tak będzie? *P.R.*)

* *Kronst. Wiest.* donosi, że w czasie burzy 29 na 30 czerwca, zginęło trzech oficerów, którzy udali się na małej łódce do miejsca zwanego Lisi-Nos. Nazwiska tych oficerów: *Kuzmin-Karawajew*, *Żaworonkow* i *Birylew*.

* *Przedstawienie amatorskie* w teatrze Pomarańczarni, które nie doszło do skutku d. 9 kwietnia, dane będzie w d. 11 (23) b. m., to jest w przyszłą niedzielę o godzinie 8 wieczorem; *jeneralna zaś próba* odbędzie się jutro w sobotę o godzinie 7.

* W rozkazie do warszawskiej wykonawczej policji z d. 9 (21) lipca czytamy: Na zasadzie upoważnienia władzy wyższej, osobom życzącym udawać się na spacer do Skierńwiec, dozwolone zostały takowe przejażdżki, z tem jednakże zastrzeżeniem, ażeby tak samo jak wychodzące za rogatki, były opatrzone w bilety stosowne.

* *Listy niewłaścicielom do skrzynek pocztowych włożone*, w dniu 8 (20) lipca r. b. a mianowicie, pod adresem: *Pinkus Horowitz* bez wskazania wyraźnego miejsca, *Józef Wyszyński* w *Warnawie* gub. *Kostromskiej*, *Rozalja Pachulsk* w *Draszewie*, *Henryk Hermann* w *Wilnie*, *Józef Kemler* w *Grodnie*, *Pesich Fentych* w *Kazani*, *Salomon Chwat* w *Brześciu-Lit.*, *Lewicka* w *Hołonce* przez *Stawatę*, *J. Birncweyg* bez wskazania wyraźnego miejsca, *Lejba Barasch* w *Białym-Stoku*, *Aleksander Schnell* w *Odessie*, *Brodzka* bez wskazania miejsca, *M. D. Goldenberg* w *Odessie*, *Jan Banaszuk* bez wskazania miejsca, dokąd list posłać *J. C. Neünzig* w *Rydze*, *Merkulu Potapowu* dla oddania *Michałowi Rejnerw* w *Rażani*.

* W dniu 8 (20) lipca 1865 roku urodziło się w Warszawie: *Chrześcijan* płci męskiej 8, żeńskiej 6; *Starozakonnych*: męskiej 3, żeńskiej 8; razem 25; *zaślubieni*: *Chrześcijanie*: *Tretowski* Konstanty urzęd., z *Maślakiewicz Wandą*; *Michajłow Piotr* emer., z *Grünberg Aleksandra*; *Köhler Adolf* stol., z *Wolińską Stefanją*; *Herman Konstanty* farb., z *Rybasiewicz Teresą*; *Starozakonni*: *Przyrower Berek* guzik., z *Stoltzman Szyfą*; *Oferman Hersz*, z *Rötszner Chają*; *Grynszpan Benjamin* wyrob., z *Zelechower Chafą*; *Szerokość Jozek* stol., z *Fain Fajgą*; *zmarli*: *Chrześcijanie*: *Kamiński Józef* lat 69 obyw., *Eichorn Anna* lat 29 żona zeg.; *Gajac Kasper* lat 31 żołn. url.; *Lipiński* lat 50; *Predu Miri* lat 25 żołn.; *Jaworski Andrzej* lat 25 wyrob.; *Marcinkowski Karol* lat 35 żoł. dym.; *Ulińska Władysława* rok 1 cór. służ.; *Zalewska Marjanna* lat 2 cór. wyrob.; *Zak Anna* rok 1 cór. ślus.; *Skorykow Michał* rok 1 i pół; *Nowicki Walerjan* lat 2; *Harasimowicz Józefa* lat 4 cór. druk.; *Lustańska Teofila* lat 4 cór. wyr. obrn.; *Sierpiński Michał* mies. 6; *Sobolewski Roman* mies. 3; *Krzymowska Florentyna* mies. 9 cór. urzęd.; *Rogaliński Szczepan* mies. 6; *Latkowski Piotr* lat 3 i pół; *Dudziński Jan* mies. 9; *Stor Stanisław* mies. 8; *Wierzbicki Jan* dni 9 syn stol.; *Terasińska Józefa* dni 7; *Świdzki Ludwik* dzień 1; *Labesius Wilhelm* lat 87 wdowa po urzęd.; *Starozakonni*: *Hornfeld Moszek* lat 84; *Topel Tauba* lat 2; *Kuper Izrael* mies. 10; *Juda Moszek* miesiąc 9.

* W dniu 8 (20) b. m., wyjechali z Warszawy jenerał-lejtnanci: hrabia *Tolstoj* i *Minkwitz* do Petersburga.

Ameryka.

* *Nordd. A. Z.* Południowo-amerykańskie rzezypolite coraz więcej rozpadają się pod względem swoich państwowych urzędów. Peru nie jest jeszcze uspokojonem; zwycięstwa prezydenta pod *Arica* i *Facna* nie stłumiły jeszcze bynajmniej powstania, owszem na południu przybiera ono coraz większe rozmiary. Powstańcy postanowili uderzyć na *Lime*. Jenerał *Gansec*, który jako wice-prezydent brał udział w po-

wtaniu, i tylko za pośrednictwem konsula Stanów Zjednoczonych potrafił wymknąć się z *Limy*, przeszedł jawnie do obozu powstańców; prezydent *Pezet* idąc za radą ministrów wydał proklamację do armji, w której zawiadamia ją o złożeniu z urzędów jenerała *Gansec*. — W rzezypolitej *Ekwador* wybuchło także znowu powstanie. Jenerał *Urbina* pobił wprawdzie powstańców pod *Salwador*; ale potrzeba jeszcze poczekać na wiadomość, czy owo zwycięstwo było stanowcze. W *Boliwji* trzecie wybuchło powstanie, w którym prezydent *Maligorejo* doznał nieszczęścia i musiał uciekać z *La Paz*. Zdaje się zresztą, że anarchja rozwinęła się tam w całym znaczeniu. Powstańcy chcieli zrabować miasto; sprzymierzeńcy rządu opuścili domy i mienia, ratowali się ucieczką.

Austrja.

* *Wander. Marburg, 14 lipca.* *Marburger Korr.* w artykule pod napisem: scena w szkole ludowej w *Marburgu*, opowiada o zajściu w tutejszej szkole realnej, które w całym mieście ogromne wywarło wrażenie, nacechowane słowami ogólnego oburzenia. Dwunastoletni chłopiec nadzwyczaj żywego temperamentu, a jak się zdaje, z umysłowemi zdolnościami, gdyż dawniej otrzymywał pochwały za pilność, w ostatnich czasach dostał złą notę w obyczajach i miał być w ostatni wtorek za lenistwo i lekkomyślność ukarany cielesnie. Na rozkaz i za osobistą pomocą samego dyrektora przytaszczono go pod bat pedela i to w taki sposób, że w stanie omdlałym musiał być przez stróżów odniesiony do domu. Na prywatnem zebraniu obywateli, na którym znajdowało się 40 osób, postanowiono wczoraj za pośrednictwem wydziału gminnego podać protestację do ministerstwa przeciwko dalszemu urzędowaniu obecnego tymczasowego dyrektora, *kaznodziei Tschutschek* i przeciw obsadzeniu na nowo tej posady duchowną osobą. W czasie krótkiego kilkotygodniowego swojego urzędowania, czcigodny ten kapłan nie mniej jak trzynastie razy kazał wymierzać karę cielesną, podczas gdy dawniejszy dyrektor przez kilka lat urzędowania raz tylko potwierdził podobną karę.

* *Krak. Z.* Z *Karlsbadu* donoszą, że król pruski powołał do siebie pułkownika *Benedeck*, dowódcę pułkiem imienia jego królewskiej mości.

* — *Książę Karol Napoleon Bonaparte* wyjechał 16 b. m. z *Wiednia* do *Linz*, gdzie zabawi kilka dni i uda się następnie do *Monachjum*. — *Gazeta wiedeńska Botschafter* przestanie wychodzić z dniem 31 b. m.

* *Gen. Corr. Wiedeń, 17 lipca.* Nowo mianowany ban locum tenens, *Iwan Kukuljiewicz*, złożył dziś przysięgę w ręce cesarza, w przytomności ministra spraw zagranicznych hr. *Mensdorffa*, jenerała-adjutanta hr. *Crenneville*, kanclerza nadwornego chorwackiego i wice-kanclerza. Stosownie do dawnego zwyczaju, przysięga ta złożoną została w języku łacińskim.

* *Wien. Z.* *P. W. Nedoma* z *Pragi*, którego pan *Strejszowski* zastępował w wydawnictwie pragskiej gazety *Politik*, objął na nowo kierunek tego pisma i podjął się redaktorstwa odpowiedzialnego, albowiem wyrok sądu krajowego, który uznał gazetę *Politik* winną przestępstwa naruszenia spokojności publicznej, został skasowany przez najwyższy sąd krajowy, co zdaje się usuwać przeszkodę, jakie stały panu *Nedom* na zawadzie w dalszym prowadzeniu redakcji.

Francja.

* *Köl. Z. Paryż, 16 czerwca.* *Monitor wieczorny* donosi, że z powodu choroby księcia następcy tronu, cesarz odłożył na kilka dni swoją podróż do *Plombières*. *Monitor wieczorny* i inne gazety nie dają jednak bliższego objaśnienia co do choroby księcia. Słychać tylko, że zagraża mu pewne niebezpieczeństwo. *Książę Walji* po ukończeniu uroczystości w *Brest* i *Cherbourg* przybyć ma do *Fontainebleau*, gdzie na cześć jego mają być dane uroczyste festyny.

Meksyk.

* *La Pres.* Z *Meksyku* z każdym dniem przybývają pomyślniejsze wiadomości. Działania wojenne przedstawiają szereg świetnych zwycięstw, oddziały *Juarystowskie* rozpraszają się jak liście pędzone wiatrem, a sam *Juarez*, jak donoszą niektóre dzienniki, przeszedł *Rio-Grande* i schronił się do *Ameryki*. Dość do tego należy, że *Stany Zjednoczone* zajmują się jedynie reorganizacją swej wielkiej rzezypolitej, i z udaną obojętnością spoglądają na wypadki, których burzliwą widownią stał się *Meksyk*. Z tem większą radością przyjmujemy te nowiny, iż czynią interwencję nie potrzebną i naznaczają jej ostateczny termin. Daleko mniej nas cieszą dla zadowolenienia jakie mogą wzbudzić w cesarzu *Maksymiljanie*, niż dla obowiązków, jakie nakładają na rząd francuzki. Jeżeli armja *Juarystowska* jest zniszczona, jeżeli stronnictwa

upadły lub przyłączyły się do tronu, jeżeli majątek publiczny wzrasta, jeżeli nareszcie wypadki sprzyśnią się dla wzmocnienia i pomyślności nowego cesarstwa, na cóż więc czekamy z odwołaniem naszego wojska!

Prusy.

* *Patriot. Z. Berlin, 17 lipca.* W nowszych czasach rozbiegła się wiadomość, jakoby przemyślano nad organizacją policji politycznej pod zawiadywaniem ministerstwa spraw wewnętrznych. Wiadomości tej brakuje wszelkiej zasady. Jak wiadomo, w ministerstwie spraw wewnętrznych egzystują dwa wydziały, wewnętrzny i polityczny. Policja zostawała zawsze pod zawiadywaniem pierwszego wydziału. Być może, że wiadomość ta ma niejaką styczność z wspomnieniami o stosunkach pod prezydentem policji Hinckeldey'em, który utworzył dla siebie miejsce jenerałnego dyrektora policji, podczas gdy równocześnie pełnił obowiązki prezydenta policji w Berlinie i dyrektora w ministerstwie spraw wewnętrznych. Do powtórzenia podobnych urzędzeń niema obecnie najmniejszego powodu.

* — Król, jak mówią, zjedzie się w Salzburgu z cesarzem austriackim; wyjazd z Karlsbadu nastąpi według programu podróży w d. 20 lipca rano, a przed wyjazdem króla, uda się jeszcze do Karlsbadu minister handlu hr. Itzenplitz.

* *Pos. Z. Kolonja, 17 lipca.* Przewodniczący w komitecie zbranym dla wyprawienia uczy deputowanym p. Classen-Kappelman, otrzymał następujące zawiadomienie: „Ponieważ według nadesłanego mnie rozporządzenia rządu, bankiet na Gürzenich nie będzie tolerowany, upraszam zatem o uprzątnięcie z tamtąd czynionych przygotowań, gdyż kasa miejska nie otrzyma żadnej asygnacji do przyjęcia należnej kwoty za wynajęcie lokalu. Budowniczy miasta otrzymał upoważnienie do czuwania nad uprzątnięciem sali. Kolonja 15 lipca 1865. Nadburmistrz Bachem”.

* — Komitet bankietu dla deputowanych w Kolonji otrzymał następujące zawiadomienie: „Na przedstawienie z d. 11 b. m. odpowiadam, że nie odstąpię od rozporządzenia wydanego przezemnie na dzień pomieniony, i że sprzeciwianie się temu rozporządzeniu pociągnie za sobą złe skutki. Kolonja, 13 lipca 1865. Kr. prezydent policji Geiger”.

Włochy.

* *Ital. Florencia, 12 lipca.* Dzienniki donoszą, że jenerał Angioletti, minister marynarki, i baron Natoli, minister oświecenia publicznego, wyjechali do Livorno. Livorno w obecnej chwili jest punktem zbornym całej elegancji. Lecz można zapewnić, że dwaj ministrowie nie dla tego udali się do włoskiej stolicy Toskanji, aby spacerować po Ardenza i obiadować w ogrodzie Mayu. Cel podróży obu ministrów daleko jest ważniejszy. Chodzi tu o zaprowadzenie jedynej szkoły morskiej w Livornie, która zastąpiłaby dwie szkoły istniejące obecnie w Genui i Neapolu. Budżet marynarki w ten sposób osiągnąłby znaczną oszczędność, a godne pożałowania rozdwojenie panujące pomiędzy marynarką północną i południową, zupełnieby upadło. Myśl połączenia obu szkół morskich w Livorno dawno już powstała, zdaje się, że jeszcze za czasów jenerała Menabrea.

Korespondencje Dziennika Warszawskiego.

Mińsk. W dniu 26 czerwca (8 lipca), o godzinie 4-ej rano, w m. Kałuszynie w nader krótkim czasie spaliło się 192 domów. Przyczyna pożaru jeszcze nie wiadoma. Zdaniem ogólnym, pożar ten miał wybuchnąć od świec, które starozakonni zwykli palić na szabas w swych domach. Nadzwyczajny wiatr i ciasnota drewnianych domów przyległych jeden do drugiego, czyniły ratunek niemożliwym. Starozakonni stanowią 3/4 części mieszkańców, z przyczyny szabasu nie brali żadnego udziału w ratunku; z nieobjętych jeszcze płomieniem domów, powyrzucawszy na ulicę niektóre swoje rzeczy—uciekli z miasta. Słupy telegraficzne przy szosie spalone. W jednej studni znaleziono pęk słomy, zapewne umyślnie tam wrzucony, ażeby przeciąć możliwość dostania wody do ratunku potrzebnej. W nocy z d. 25 na 26 (z 7 na 8 lipca), straż nocna dostrzegła ogień umyślnie podłożony pod jeden z domów, który przez tę straż nocną był ugaszony. Okoliczność ta naprowadza na domysł, że pożar w Kałuszynie wynikł z rozmyślnego podpalenia, co zarządzone śledztwo wyjaśni.—W dniu 28 czerwca (10 lipca), skutkiem uderzenia pioruna spaliło się w m. Stanisławowie 72 stodoły, własnością miejscowych mieszkańców będących, z których tylko 64 było zaasekurowanych na rs. 2,440. Nadto spaliło się zboże, słoma, deski, wozy i rozmaite sprzęty gospodarskie na rs. 8,600 oszacowane.

Łowicz. We wsi Hollendrach Baranowskich w d. 21 czerwca (3 lipca), spaliła się stodoła zaasekurowa-

na na rs. 20. Podpalacz Stanisław Ostrowski, chłopak 11-letni, na uczynku ujęty, właściwemu sądowi po ukaranie odesłany został.

Wieluń. Wincenty Sonarka, 3-letnie dziecko, syn włościanina ze wsi Puczyna, skutkiem zapalenia na sobie koszuli, od mocnego poparzenia się—umarł.

Płock. We wsi Tupadłach, z niewiadomej przyczyny z d. 22 na 23 czerwca (z 4 na 5 lipca) spalił się dom zaasekurowany na rs. 2,000.—W tymże dniu we wsi Chodkowie, spaliła się stodoła i stajnia na rs. 880 zaasekurowane, tudzież 300 korcy zboża.

Przasnysz. Burza połączona z nadzwyczajnym gradem, zniszczyła w dniu 26 czerwca (7 lipca) na polach i ogrodach do wsi Wólki Rakowskiej należących wszelkie zasiewy, przez co włościanie ponieśli straty na rs. 700.

Pultusk. W dniu 18 (30) czerwca, mieszkaniec wsi Kaptury Rostki, Franciszek Kwiatkowski, wyprowadziwszy żonę swoją do boru w zamiarze zamordowania, zbił ją mocno—sam zaś na drzewie powiesił się.

Opoczno. Stanisław Opara, włościanin ze wsi Bartkowa, przybywszy w dniu 14 (26) czerwca do włościanina wsi Chyby, Józefa Opary, w zamiarze skradzenia mu koni,—tak mocno pobity został, że wkrótce życie zakończył.

Kozienice, d. 1 lipca 1865 r.

Czytelnicy „Dziennika Warszawskiego” zapewne pamiętają jeszcze korespondencję z m. Kozienic, pomieszczoną w jednym z numerów tej gazety, o obchodzie przez mieszkańców rewiru kozienickiego 19 lutego (2 marca)—dnia oswoobodzenia włościan 21 lutego (4 marca) roku bieżącego; zapewne pamiętają i to, że przed tą uroczystością przedstawiciele włościan całego rewiru, wójci gmin, jednoznacznie postanowili zebrać dobrowolną składkę od mieszkańców rewiru, i za taką wzniesić kościół pod wezwaniem św. Aleksandra, aby przypominał ciągle ludowi i potomności o słynnej epoce historycznej odrodzenia narodu polskiego, o imieniu jej sprawcy, i aby corocznie w nim dziękować „królowi królujących i błagać go o zdrowie i pomyślność Ojca Oswoobodziciela Aleksandra II-go, oraz Najdostojniejszego domu. Lecz nim składka zebrana zostanie, uchwalili oni postawić na umyślnie wybranym do tego miejscu krzyż drewniany, z napisem odpowiednim uroczystości i celowi, a w lecie zbudować i sam kościół.

Dla skuteczniejszego zaś osiągnięcia tego celu, wybrali z grona swego wójta gminy Kozienice Mateusza Smolarezyka i upoważnili go do zbierania składki i zbudowania kościoła.

Teraz, kiedy już zebrany został dostateczny kapitał i materiały, otrzymane zostało pozwolenie, ze strony zwierzchności djecezjalnej na zbudowanie kaplicy.—Dnia 28 czerwca (10 lipca) wyznaczoną została uroczystość—poświęcenie założenia kaplicy, na które zaproszono duchowieństwo dekanatu kozienickiego, ludność rewiru, i które zaszczylił swą obecnością naczelnik wojenny oddziału radomskiego, jenerał-lejtnant Bellegarde. I wówczas, 21 lutego (4 marca) r. b. jak pamiętają czytelnicy, miała miejsce w m. Kozienicach godna uwagi uroczystość, a teraz 28 czerwca (10 lipca) była ona jeszcze ważniejszą.

Już o godzinie 7-ej rano, 28 czerwca (10 lipca) na obszerny plac kozienicki zaczął się gromadzić tłumami lud z wsi okolicznych. Plac ten zapełniał się coraz bardziej. Tłumy postrojonych włościan i włościanek stały w różnych miejscach. Na opalonych ich i wesołych twarzach, widać było niecierpliwe oczekiwanie czegoś.

Była godzina 9-ta rano, kiedy rozległ się odgłos dzwonu kościoła parafjalnego. Tłumy poszły na jego odgłos, a jednocześnie urzędni miejscowi i wójci gmin przy naczelniku częstkowym wojennym, praporszczyku Snięgiewie pospieszili przedstawić się rzadkiemu gościowi jenerał-lejtnantowi Bellegarde, który łaskawie ich przyjął, i pomówiwszy uprzejmie prawie z każdym, pożegnał ich.—Przytem także przedstawiali się mu niektórzy z znaczniejszych mieszkańców miasta, oraz rabin ze swą służbą bóżniczną.

Tymczasem o godzinie 11-ej w kościele parafjalnym odbyte już zostało nabożeństwo, po ukończeniu którego procesja duchowna, wraz z dziekanem dekanatu kozienickiego, księdzem Lubskie, w towarzystwie duchowieństwa całego dekanatu i licznych tłumów wyruszyła, śród bicia w dzwony i śpiewu hymnów nabożnych, po drodze ku w. Starej-Wsi, naprzeciw której, na wzniesionej i pięknej równinie stał krzyż drewniany,—miejsce wybrane na założenie kaplicy.

Przestrzeń pomiędzy Kozienicami a w. Starą-Wsią, wynosi jedną wiorstę, dla tego więc procesja prędko stanęła na oznaczonym miejscu, gdzie także niezwłocznie przybył i jenerał-lejtnant Bellegarde w towarzystwie właściciela majoratu Kozienic, z orszaku Jego Cesarskiej Mości, jenerał-majora Dehna.

Poświęcenie rozpoczęło się i odbywało z zupełną ceremonją, poczem, podług zwyczaju, założony został kamień węgielny przez drogiego gościa, jego spółtowarzysza, wójtów gmin i osoby obecne. Tutaj widz postronny, mógł ujrzeć i przeczytać na wielkiej płycie wyrzeźbiony złotymi literami napis w języku polskim:

„19 lutego (2 marca)—dzień wyswoobodzenia włościan polskich. Wdzięczni mieszkańcy rewiru kozienickiego wystawili tę kaplicę.”

Po założeniu kaplicy, ksiądz Molecki miał przemowę odpowiednią uroczystości, w której między innymi, wypowiedziawszy przyczynę zebrania się ludu—wykazał ważność pomnika—to jest kaplicy założonej pod wezwaniem św. Aleksandra, wykazał ważność dnia 19 lutego (2 marca) 1864 roku, od którego rozpoczęło się nowe życie dla polskiego ludu prostego, od którego włościanie stali się swobodnymi rolnikami, a porównawszy ich przeszłość z terażniejszością, rzekł, iż lud powinien dziękować Bogu i błagać go o zdrowie i długie dni sprawcy jego szczęścia i swobody—Cesarza Wszech Rosji i Króla Polskiego Aleksandra II-go oraz Jego Najdostojniejszej Rodziny.

Po ukończeniu tej przemowy, jenerał-lejtnant Bellegarde, wyszedłszy z tłumy ludu, zwrócił się do niego, i w krótkich lecz dobitnych słowach wyraził ważność dnia 19 lutego (2 marca) 1864 roku, a wskazując na budującą się kaplicę, wzywał lud do modlenia się w niej za zdrowie Ojca-Oswoobodziciela milionów ludu, i widocznie wzruszony, zakończył wyrazami: Niechaj żyje Cesarz Aleksander II! Głośne „ura” było odpowiedzią ze strony ludu.

Następnie procesja duchowna ruszyła z powrotem do kościoła parafjalnego, z tą samą ceremonją.

Należy tu powiedzieć, że właściciel majoratu Kozienice, jenerał-major Dehn, zaprosił duchowieństwo, urzędników, wójtów gmin i lud do siebie na śniadanie, dla tego zobaczymy, co się tam działo szczególniego.

Nie wdając się w opis zewnętrznego i wewnętrznego urządzenia domu jenerała Dehna, powiem, że wówczas kiedy wielka i wspaniała jego sala coraz więcej zapełniana była przez duchowieństwo, urzędników i wójtów gmin, prosty lud, w gronie którego znajdowało się do 70-u ławników i sołtysów, zbierał się tłumami około domu. Wkrótce jednak i jemu wskazano miejsce właściwe; lud przeprowadzony został do ogrodu, gdzie na równym wysypanym zwirem placu, rozstawione były stoły, obłożone na wielkich półmiskach artykułami żywności rozmaitego rodzaju i gatunku. Niedaleko od nich stały beczki piwa, wódki i naczynia z winem węgierskim.

Jednocześnie z ludem, gospodarz, znany z swej uprzejmości i gościnności, ofiarował gościom w sąsiednim z salą pokoju, najprzód zakąskę, a następnie obiad. Uważam za zbyt techniczne rozpisywać się o wystawności obiadu. Powiem tylko, że był wspaniałym pod każdym względem; nie było ceremonji, sztywności i t. p., które spotykać można u osób znakomitszych, a które zamiast przyjemności wyradzają nieprzyjemności—nudy. Tu przeciwnie panowała zupełna swoboda, jak gdyby zebrani wszyscy byli równi, pokrewna rodzina. Około jenerała siedział skromny rolnik, dalej oficer, ksiądz, urzędnik, wójt gminy, słowem było, jak to powiedziałem wyżej, zebranie ludzi rozmaitych godności, stanów i zajęć. Wesołe twarze gości, wesołe rozmowy, wesoły śmiech, a dodajcie do tego miłą uprzejmość i uwagę gospodarza dla gości—czegoż to wszystko dowodzi jeśli nie zupełnego zadowolenia?

Wśród obiadu wniesiony został przez naczelnika oddziału radomskiego jenerał-lejtnanta Bellegarda toast, jednocześnie gościom i ludowi, za zdrowie ukochanego przez wszystkich Monarchę. Po wyrazach: Niech żyje zdrow Cesarz Aleksander II! — wielokrotne „ura” zabrzmiało w ogrodzie i w pokojach domu. Następnie gospodarz wniósł toast za zdrowie drogiego gościa—naczelnika oddziału radomskiego, a później przez gości zaproponowany został toast za zdrowie ukochanego gospodarza. Słowem, szampań się lał i uczta szła wybornie.

Nareszcie obiad się skończył. Goście, pożegnawszy się z serdecznym gospodarzem, unosili z sobą w duszy wdzięczność dla niego za ugoszczenie, oraz na długo przyjemne wspomnienie tego dnia.

Z nad Pełtwy, 2 (14) czerwca 1865 r.

Zaczawszy od podawania korespondencji „z nad granicy Polski kongresowej,”—wywołał je *Hasło* już dziś oburzenie powszechne u nas. Wia domo wam, że *Hasło* w programie swym wypowiedziało niby otwarcie, że dziennikarstwo krajowe ma dziś zadanie wielkie i ważne, że wśród rozstroju umysłów i z wątpienia rozpaczliwego, śmiało i stanowczo powinno ukazać drogę jedyną, że musi zapobiedz złemu, leczyc rany,

stanać przy prawdzie na straży, i bądź cobądź jej bronić.—To były słowa *Hasła*, a właściwie hasłem jego.

Korespondent lwowski dając podówczas sprawozdanie o tym programie *Hasła* do *Dziennika Warszawskiego*, nadmieniał, iż program ten podobnym jest do not dyplomatycznych. Dziś jest to prawda, i śmiało rzecz możemy, że słowo stało się ciałem. *Hasło* podając program, podało go ogólnikowo, wymijająco; wypowiedziało tylko że chce stanać przy prawdzie na straży, ale zaniechało wypowiedzieć, co właściwie tę prawdę stanowić ma; a stawiając program wymijająco, wymija dziś tę prawdę. Podając fałszywe, i to fałszywe rodzaju całkiem prostego, chce w nas wmówić, że prawda jest po jego stronie. Niczem *Narodówka*, która tyle fałszów namnożyła, że trudno by ich dziś policzyć; *Hasło* zamysła podobnymi frazesami jak poniżej nadmienimy, prześcignąć nawet *Narodówkę* w jej rzemiośle i stać się w krótkim czasie nie tak panem opinji, jak raczej panem rozpowszechnienia kilkudziesięciu egzemplarzy swego szanownego dziennika, gdyż dziś jak widzimy, bardzo krucho koło niego, kiedy zaledwie kilkaset egzemplarzy, i to jak na początku tylko dla ciekawości, pozbyć się nie jest w stanie.

Kilkaset egzemplarzy! czy może pismo podobnie rozpowszechnione egzystować, lub przynajmniej wegetować, a nadto reprezentować cały naród? Na to zdaje się, każdy z łatwością sam sobie odpowie. Zkądże znów taka niechęć do pism naszych, zapytacie zapewne?—Na to odpowiem wam, że jeżeli dziennik nie umie, a raczej nie chce wypowiedzieć żądania i dążenia opinji publicznej, a nadto puszcza jej bajki o samych okrucieństwach, jak dzieciom kominiarza do postrachu w swawoli się pokazuje, i stawia pałace na lodzie, jak to naprzykład niedawno fejttonista świętojański w *Narodówce* przez natchnienie kwiatu paprociego, prawdziwie paprocim swym fejttonem prorokował, że widział jak Polska obszerną i silną była, jak mędrcy świata po nauki do niej przychodzili, jak przemysłowcy zwiędali u niej wystawy i t. p., naturalnie podług jego zdania, że wierzy w przewidzenia i przesady, i bądź cobądź dla nich się poświęci, a zatem przewidzenia paproci, w rzeczywistości *kiedyś* dla niego się obróca; na takie bajki, powiadam, trudno ażeby publiczność rozjątrzona dziś do żywego, która się tylko rzeczywistości domaga, mogła wpływać korzystnie w kieszenie szanownych naszych paproci-dziennikarzy.

Fakt następujący, jeden wprawdzie z tysiąca, niech wam posłuży za dowód prawdziwy, jak dzienniki nasze, nie mając już dziś materiału do przekręcania rozporządzeń i systemu rządu rosyjskiego, potrafią siać fałszywe najohydniejsze na rząd ten, i to fałszywe niczem nie usprawiedliwione.

Niedawno podało *Hasło*, że jeńcy polscy, których rząd austriacki reklamował, a których rząd rosyjski do granicy odstawić polecił, nie tylko dotąd jeszcze znajdują się w niewoli, ale nie wiedzą nawet dotychczas o tem postanowieniu; że postanowienie ces. austr. z dnia 6 lutego 1865 roku, którem powracający z niewoli rosyjskiej powstańcy uwolnieni zostali od indagacji i kar, przez sądy tutejsze ogłoszone osobnym cyrkularzem, nie podobało się Rosji, i że poseł rosyjski zaprotestował zaraz w Wiedniu przeciw temu, a uwolnienie jeńców zostało wstrzymane; że nareszcie pieniądze, które jeńcom tym posłane zostały najwłaściwszą drogą, bo przez ambasadę rosyjską w Wiedniu, nie doszły ich dotychczas.

Na to poinformowana przez polskich posłów wiedeńska *Presse*, odpowiada następująco: „W sprawie „polaków z Galicji zostających w rosyjskiej (a nie jak „to *Narodówka* samuteńka uporczywie utrzymuje „moskiewskiej) niewoli, dowiadujemy się z ust polskich posłów (mianowicie z ust ks. Ruczki, na którego *Hasło* się powoływało, że wyjechał do Petersburga do samego cesarza (?) w tej sprawie, a który „się z miejsca nie ruszył), że wiadomość w tym „względnie przez *Hasło* podana jest fałszywą, jakoby „galicjanów za wstawieniem się rządu austriackiego „amnestjowanych, do granicy austriackiej nie odstawiono. Fałszem jest, jakoby w skutek c. k. dekretu „darowującego powracającym z niewoli śledztwa „i karę, wydanie tychże wstrzymano. Nie prawdą jest „w końcu, jakoby poselstwo rosyjskie nie przesłało „pieniędzy, przeznaczonych dla zostających w niewoli.”

Kto więc zaprzeczył temu haniebnemu oszczerstwu fałszowi *Hasła*, czy *Dziennik Warszawski*, któremu cała zgraja naszych dzienników podobne zaprzeczenia, jakoby w swem własnym interesie przypisuje, a który nawet miał słuszne prawo do tego?—nie, zaprzeczyli to sami polscy posłowie, a jako tacy, będąc wyobrazicielami całej Galicji, zaprzeczyli zatem w imieniu całej ludności. Powtórzyła to zaprzeczenie

wprawdzie i *Narodówka*, ale powtórzyła nie w dobrej wierze, tylko w własnym interesie, w interesie rywalizacji z *Hasłem*, którego dotychczasowa egzystencja ciąży niezmiernie na jej sumieniu kieszeniowym.

Niedawno triumfował *Czas*, *Narodówka* i *Hasło* z zaprzeczenia *Gaz. Lwow.*, *Dziennikowi Warsz.*, rzeczy błahiej, nie podanej, ale tylko powtórzonej, przez niego; cóż powie dziś tenże sam *Czas* i *Narodówka*, a nareszcie i samo *Hasło* o fałszu, który tak haniebnie przez swych własnych braci zdradzonym zostało? Zdaje się, że dziś nie weźmie nam *Czas* za złe, jeżeli chociaż nie zamysłamy triumfować z podobnego nadzwyczajnego fenomenu, to przecież cieszyć nas to musi, że każdy z osobna chociażby raz przekonany być może, jak pojmować dziennikarstwo galicyjskie w stosunku do państwa rosyjskiego. Powinno to zresztą naszym dziennikarzom posłużyć za naukę, że mało już zwolenników, którzyby razem z nimi w ciemnościach błędzić chcieli, uzyskać potrafią; dzienniki zresztą zagraniczne, przekonane o tych wszystkich fałszach z roku 1863 przez nasze grono dziennikarskie podawanych, czy podają chociażby najmniejsze, a najinteresowniejsze artykuły naszych dzienników?—nie.—Krzyk, jęki i płacz ówczesnego krokodyla, zawrócił im wprawdzie głowę na chwilę; ale brud i śmiecie, jakie po sobie zostawił, otworzył im dziś oczy, a nie widząc najmniejszej uczciwości w ich podaniach o obecnej sytuacji, woła raczej przemilczeć o nich, aniżeli kompromitować się dla nich i razem z nimi.

Przekonywa nas przytem *Hasło* o źródle jego nabywanych korespondencji „z nad granicy Polski kongresowej,” wieszając prawie dzień w dzień w tych znacznych korespondencjach *setkami*, a wywołując *tysiącami*, *polских мęczеников* na Sybir, a dla których jak widać, przeznaczył korespondentowi stałą siedzibę na szerokiej ulicy.

Wyobrazcie sobie zatem możecie nasze położenie w obec naszego świata dziennikarskiego. Na wszystkie pisma prywatne zaledwie 2,000 ¹⁾ prenumeratorów, (licząc w to zagranicznych) u nas się znajdzie; w kraju liczącym około 5,000,000 ludności!!!

Jak widzicie, niema Galicja organu, przez któryby swe życzenia wypowiedzieć mogła, gdyż dzienniki obecne improwizując nam zgóry swe własne życzenia do przyjęcia, nie podadzą naszych, chociażbyśmy krwią i łzą okupić je chcieli, dla tego też nie wiercie nic dziennikom naszym, które niby w imieniu całego narodu przemawiają.

Narodówka podając w Nr. 159 dziennika swego w wstępnym artykule adres deputacji polskiej, wręczony dnia 4 stycznia 1861 (a zatem przed prawie pięciu laty, a nie jak to *Hasło* twierdzi, które nawet nie wie gdzie co i kiedy się działo, przed trzema laty) p. ministrowi stanu w Wiedniu, w którym żądania narodu i potrzeby kraju streszczone były, powiada że adres ten przyjęła cała Galicja, i że tylko frakcja Sto.-Jurska nie przyjęła tego adresu i osobną wysłała deputację; że adres ten był prawdziwym programem narodu; dodaje jednak do tego: niezaprzecza, a nawet przyznaje, że późniejsze życzenia rusinów wypowiedziane na sejmie krajowym we Lwowie, wymagają tylko jego uzupełnienia.

W mylnych zdaniach *Narodówki*, jakoby adres przyjęła cała Galicja, możemy ją poinformować, a to tem, że deputacji tej nie towarzyszył ani jeden członek ruskiego pochodzenia, która u nas, jak to i *Narodówka* wiedzieć będzie, większość stanowi, a nadto jak sama przyznaje, że życzenia późniejsze rusinów na sejmie krajowym wymagają uzupełnienia tego adresu; pokazuje się nader wybitnie, że o rusinach nie myślano tu wcale, i dla tego pominięto ich bezwarunkowo. Co *Narodówka* nazywa frakcją Sto.-Jurską, o tem zapytana, z pewnością geby otworzyć nie potrafi; gdyż jak wiadomo, rusini nieposiadając wyższej inteligencji świeckiej, któraby ich przedstawicielką być mogła, ponieważ obywatele ziemscy dawno różnemi niezależnemi ze strony narodowości ruskiej powodami zpolaszczeni zostali, słusznie wybrała sobie za taką głowę kościół, który tembardziej jako tak uważany być powinien, gdyż jest wyobrazicielem strony religijnej, a oraz i narodowej; frakcja zatem St.-Jurska, jest tylko fiksjacja—frakcją *Narodówki*.

Że wybory posłów na sejm krajowy na stronę polaków się przychyliły, to łatwo zrozumieć możemy, gdyż po największej części były pieniędzmi i obietkami uskutecznione, jakto na dowód przytoczymy wybór powiatu lwowskiego, z którego łona pan Rusocki chcąc być wybranym, wiele, bardzo wiele srebrników wydawał w zabudowaniu magistratualnym, co jednak nie nie pomogło, gdyż wieśniacy wybrali Ks. Szwedzickiego, a zatem rusina. Używano dalej największych oszczerstw przeciw rusinom w tych agitacjach, byle

¹⁾ Liczba ta zdaje się nam za małą i powinna być większa P. R.

tylko swego dopiąć, a rusinów nieprzypuścić do steru. A one skryte, cichaczem zbierane podpisy od pseudo-rusinów przeciw adresowi rusinów właściwych, czy nie były gwałtem? Jeżeli więc we Lwowie pod okiem władz naczelnych, podobne agitacje się odbywały, to cóż dopiero działo się po powiatach? Nadto trzeba wiedzieć, że chodziło polakom o to najwięcej, by być wybrany z łona posiadaczy mniejszych posiadłości, ażeby jako tacy, wyobrażać arystokracjo-demokrację, a oraz i Ruś.

Chcielibyśmy widzieć adres i wybory galicyjskie na sejm krajowy, gdyby podzielono polaków i rusinów i stosunkowo do ludności, wybrano ilość członków do komisji, a komisja ta gdyby następnie wypracowała adres; dzienniki nasze zapomniłyby naówczas o swych fiksjacjach, przeniesienia środka ciężkości z Warszawy do Krakowa a z Kijowa do Lwowa i o polskomanji na Rusi, gdyż tak tylko prawnie wschodnią część Galicji nazwać możemy.

Hasło zgadza się co do tego adresu z *Narodówką*, nie wspominając jednak nie o wypowiedzianych życzeniach rusinów, ale radzi im poddać się mu bezwarunkowo. *Czas* nie widzi już dziś potrzeby wypowiedzenia programu ze swojej strony, a *Przegląd*, ów dzienniczek, niedorosłe dziecko dziennikarstwa, o którym do dziś nie mieliśmy szczęścia wspomnieć, wzbudził w nas swą nieznaną ciężką prawodawstwa państwa austriackiego, a raczej swą głupotą, śmieszność do tego stopnia, że nie myślemy już więcej o tem gapo—dzienniczku wspominać.

Hasło podaje nareszcie jako niby wiadomość z kongresówki, że nowy ukaz cesarski o rekrutacji, zrobił tam smutne wrażenie, że to jest zamach na ostatnie siły narodu, cios zadany całej średniej inteligencji polskiej. Niechby *Hasło*, raczej ubolewało nie tak nad kongresówką, która nie wiele obchodzi, a która sobie bez *Hasła* daleko lepiej potrafi dać radę, jak nad ludnością galicyjską, która przez lat 10 nie 6½ od tysiąca dusz odstawia, ale w przeciągu tego czasu do 30-tu dochodzi; nadto 400 rs. jako wykupno, jest nadto skromną kwotą, jeżeli weźmiemy na uwagę, że u nas płaci się w podobnym razie 1,200 guldenów, czyli przeszło 850 rs., a zatem więcej jak dwa razy tyle. *Hasło* jak widzimy, jest podobnym do ojca, który opuszcza z niedbalstwa swe dziecię, a zajmując się gorliwie niby dziećmi przyjaciela, którego protekcji jest żądny.

Nowego w naszych okolicach bardzo mało, chyba jedno, a to że Kraków, który tak chętnie i hojnie zapatrzwał oszustów w podatki narodowe, dostaje dziś egzekucję wojskową. Do kroku tego został rząd spowodowany, nadzwyczaj wygórowanemi zaległościami podatkowemi, z których krakowianie uiścić się nie mogą. (?)

Przypomina mi się tu rozmowa moja miana, miejsce w roku 1863 z jednym z obywateli krakowskich, który pokazując mi palet egzekucyjny, na zaległe trzechletnie podatki, powiedział: Żeby każdy z nas tak czynił, (nie płacił) dawnobyśmy się austriaków pozbyli. Że ów zacięty nieprzyjaciel austriaków i dziś takimi zaległościami się poszczycić może, za to mogę zaręczyć. Do powyższej egzekucji, nie potrzeba nadto żadnego komentarza.

Neapol, 13 lipca.

Teraz już jest wiadomo o wszystkim co zaszło w Rzymie: artykuł *Giornale di Roma*, *Monitora* i sprawozdanie generała La Marmora do króla, są to urzędowe dokumenta, za pomocą których każdy może sobie wyrobić zdanie o układach prowadzonych i przerwanym między dwoma rządami.

Ze stanowiska stolicy apostolskiej, Włochy wszystko zepsuły przez zbyteczne wymagania; ze stanowiska naszego rządu, m-gr Antonelli, działając pod wpływem jakiegoś nieprzyjaznego mecarstwa, zmienił ton w drugim okresie układów; lecz w oczach narodu włoskiego, ani jedna ani druga wersja nie była prawdziwą przeszkodą ostatecznemu pojednaniu; naród włoski widzi inną przyczynę, która musiała górować i istotnie górując przeszkodziła porozumieniu się.

Czy zwróciliście uwagę na to z jaką starannością z obu stron usiłowano utrzymywać się wyłączenie na polu kwestji religijnej? Ale, cokolwiek robiono, kwestja polityczna wzięła górę i ona była przyczyną zerwania układów. Gorliwość ojca św. o interesa katolickie we Włoszech, bardzo doskonale została zrozumiana przez króla i ministrów, i trzeba być bardzo źle przeciw nim usposobionym, aby nie uznać ich skwapliwości w popieraniu słusznych pragnień jego świątobliwości; główny cel został też osiągnięty przez powrót biskupów, przyjęcie tych co zostali mianowani bez zgody króla i mianowanie innych na wakujące katedry. Na czem się zahaczono? na *exequatur*, na bullach nominacyjnych i na przysiędze. Nie można w istocie nie uwielbiać i obok tego cokolwiek nie potępiać pojednawczego i zarazem nie wymagającego postępowania gabinetu i jego szczerych usiłowań do dojścia do jakiej-

gość końca. Byłby on zupełnie w swym prawie, gdyby odrzucił biskupów, którzy wydaleni zostali z diecezji dla bezpieczeństwa publicznego, lub też sami wydalili się z kaprysu; również mógł nie przyjąć mianowanych przez papieża wbrew wszelkim zwyczajom i prawom królestwa; lecz wszędzie ustępował, chcąc pokazać światu katolickiemu, iż nie z powodu religii byliśmy w niezgodzie ze stolicą apostolską, i że pod tym względem, nadawaliśmy mu prawa, jakichby mu odmówiła większa część państw katolickich. Lecz papież nie jest we Włoszech tem, czem jest wszędzie indziej: ma on tu do zabezpieczenia władzę świecką i w sprawach religijnych często jest unoszony pomimo woli, zapominając że interes religii powinien górować nad wszystkimi świeckimi względami. Jakież w istocie może być związek, pomiędzy przysięgą biskupów na wierność prawom krajowym, a staraniem o pożytek dusz? Co jest wspólnego pomiędzy *exequatur* a dogmatami katolickimi? Zatem wyraźnie tylko obawa upoważnienia do uznania Włoch przez przysięgę biskupów, wstrzymała układy; czyż można więc utrzymywać, że chciano wyłącznie ograniczyć się sprawami religijnymi? Należy też pamiętać, że gabinet widząc wstręt dworu rzymskiego do przyjęcia jego warunków, zgodził się na obejście trudności, proponując zamiast przysięgi, prostą obietnicę poddania się *provisis* *regni de facto*, a w razie gdyby obawiano się iż będzie to domyślnym uznaniem, zostawiał wolność poczynienia wszelkich możliwych zastrzeżeń i objaśnień. Sądził on że m-gr Antonelli, zbadawszy te poprzednie warunki, zaproponuje ze swej strony inne i tak dalej, dopóki by nie zostało dojsz do porozumienia; lecz minister rzymski postanowił nie ustępować ani na cal, i trzeba było zostawić rzeczy na tym punkcie na jakim były poprzednio.

Nie wiem, ale wraz z całą prasą naszą, zdaje mi się, że gabinet przekroczył granice wszelkiej roztropności, okazując względem Rzymu powolność i uprzejmość, tak mało zgodną z życzeniami narodu, i tak niezwykłą w układach pomiędzy dwoma rządami szanującymi się wzajemnie i pragnącymi zachować swą godność; prawdopodobnie zatem uważano, że nam było bardzo pilno do pojednania, i uznano zatem za właściwe stawiać trudności. W każdym razie, teraz jawnie się okazuje, iż nigdy w przyszłości nie może wyniknąć porozumienie, jeśli będą ciągle obstawać przy uśmierzaniu kwestji politycznej; napróżno będą mówili, — nie wychodzmy z zakrytych, — trzeba będzie wyjść pomimo woli, przez samą siłę rzeczy, i natenczas każda strona stanie na przeciwnym biegunie. Utrzymują, że układy zostały wznowione na innych podstawach, i że usiłują z powodu bezskuteczności poprzednich układów bliżej przyjrzyć się strasznej kwestji politycznej. Czy układy te uładzą się teraz? To jest wielkie zadanie! Co do mnie bardzo wątpię, sądzę bowiem że jesteśmy jeszcze zbyt daleko od siebie.

Powiadają, iż powodem takich ustępstw ze strony gabinetu była nadzieja, iż wojska włoskie za zgodą papieża, zastąpić będą mogły wojska francuzkie w Rzymie. Nadzieja ta wzbudzona została przez naleganie, z jakim od pierwszego widzenia żądano objaśnień o naszej armji, o jej karności i biernym posłuszeństwie dowódców. Podobno jego świętobliwość nawet powiedział, iż już go znużyła opieka wojsk obcych. Vegezzi zaraz doniósł o tem swemu rządowi, a od tej chwili datuje zwrot p. Lanza, który pierwotnie był bardzo przeciwny układowi. Myśl ujrzenia *bersagliero*w na Kapitolu, tak zawróciła głowę naszym ministrom, że zapominali nawet zapytać się, pod jakimi warunkami wojska te byłyby się tam udały. Papież miał dodać: *My włosi porozumiemy się pomiędzy sobą*, — jakby pierwszym obowiązkiem papieża nie było nienależenie do żadnej narodowości! Lecz przypuszczając nawet że stolicą apostolską, z rozpaczą, pomyślałaby kiedyś o załodze włoskiej, jakże mogłaby ją wprowadzić do swych posiadłości, bez poprzedniego uzyskania uznania swej władzy świeckiej? A cóżby się stało natenczas z naszą uchwałą ludową? Książę Persigny w swym liście przyznał, że według jego przekonania, w dniu oddalenia się jego współpracowników, wybuchnie powstanie w wiekuistym mieście; w takim razie nasi żołnierze musieliby poskramiać rzymian i dawać do nich ognia; jakieżby to gwałtowną stanowiło sprzeczność z naszymi dążeniami i zasadami demokratycznymi? Spodziewajmy się zatem, że nauka ta przyniesie owoce wszystkim, i że z powodu bezskuteczności ostatnich układów, jeżeli będzie istniała istotna chęć pojednania, jeżeli będzie istniała do gruntu kwestji i zaraz będzie się można przekonać, czy jest możliwe lub nie, pojednanie na dobre dwóch tak niezgodnych z sobą zasad.

Niezwykły ruch panuje teraz u nas z powodu wyborów administracyjnych; nigdy nie było takiej agitacji przy wybieraniu rady miejskiej, dla tego że teraz

robią kwestję życia i śmierci dla naszego miasta, a nie jest to wcale przesadzonym, kiedy się pomyśli ile jeszcze pozostaje do zrobienia dla dostarczenia nam dobrodziejstw materialnych nowożytej cywilizacji. Wątpię wszelako aby teraz zdołano wybrać dobrą radę miejską, pomimo wspólnych usiłowań całej ludności dla osiągnięcia tego celu. Bo stronnictwa są liczne, a ludzie uczciwi zamiast się skupić dla utworzenia większości, rozdrabniają się na komiteta i podkomiteta, tworzą koterje i za silnie obstają za swymi kandydatami. Na teraz wezmą udział w walce wszystkie stowarzyszenia naukowe, rzemieślnicze, artystyczne i literackie, ogłaszając nazwiska kandydatów, jakich każde z nich wybrało; można wyobrazić sobie jakie ztąd wyniknie zamieszanie, jeżeli wprzód nie zdołają się porozumieć! Drgający (czyli stronnictwo czynu) ze swej strony nie pozostają bezczynnymi, a ponieważ zgodnie działają, mogą zyskać przewagę w niektórych kolegiach wyborczych; wszelako nie przeszkodziło to że zostali pobici na głowę w koszarach trzeciej legji gwardji narodowej, gdzie licznie przybyli dla wejścia do komitetu wyborczego, który się tam utworzył. Lecz tam jest jeden z pierwszych działów miasta i mieli do czynienia z ludźmi wykształconymi, którzy zrozumieli że zamiarem ich było opanowanie wyborów administracyjnych, dla górowania następnie przy przyszłych wyborach politycznych, i dla tego grzecznie wyproszo ich za drzwi. Następnego dnia jeden z dzienników zachowawczych wspominał pod pokrywką o osobach, które doznały tego niepowodzenia, a syn jednego z tych panów, uważając artykuł za obraźliwy dla swego ojca, stawiał się w redakcji dziennika, domagając się aby inny artykuł unieważnił skutki pierwszego. Naturalnie, odmówiono mu tego i nastąpił pojedynek na pałasze, w którym dziennikarz został lekko raniony w rękę. Zbytecznym byłoby dodawać, że po tej porażce, drgający stracili wiele uroku, i znacznie upadli w opinji kraju.

Kronika.

* (Teatr w Wrocławiu), jak donosi *Schles. Z.* w nocy z 19-go na 20-ty b. m. spalił się do szczytu.

* (Olbrzym i karzeł). *L'Italie.* Z Chin donoszą, że państwo to, chcąc być należycie ocenionem pod wszystkimi względami przez narody oświecone zachodu, posłało nareszcie do Europy, po niejakię walce wewnętrznej, dwa swe nadzwyczajne produkta chwili obecnej, mianowicie olbrzyma i karła. Ażeby mieć wyobrażenie o tych fenomenach, dość powiedzieć, że karzeł nie dosięga głową do końca cholew olbrzyma, czyli inaczej, że karzeł ma tylko dwie stopy pięć cali ang. wysokości, podczas gdy olbrzym jest przeszło 9 stóp wysoki. Posłano ich statkiem *Van-guard*, lecz pokazywać ich będą przedewszystkiem w Londynie.

Kalendarz.

W sobotę, 22 lipca. — św. Marji Magdaleny. — Słońce wsch. o godz. 4 min. 6; zach. o godz. 8 min. 5.
W niedzielę, 23 lipca. — św. Apolinara bisk. męcz. — Słońce wsch. o godz. 4 m. 8; zach. o godz. 8 min. 3.

Widowiska.

W Piątek, 9 (21) lipca.

TEATR ROZMAITOŚCI. — Morderca. — Okrężne. — (Zacznij się o godz. 8-ej).
DOLINA SZWAJCARSKA. — Koncert B. Bilsogo. — (Zacznij się o godz. 6-ej. — Cena wejścia kop. 20, czyli złp. 1 gr. 10).

W Sobotę, 10 (22) lipca.

TEATR WIELKI. — Halka. — (Zacznij się o godz. 8-ej).
DOLINA SZWAJCARSKA. — Koncert B. Bilsogo. — I. Odgłosy Ossjana, uwertura koncertowa p. Gadego; Cartharina-Quadrille p. Bilsogo; Serenada p. Schuberta; Sekstet, z opery Hugonoci p. Meyerbeera. II. Uwertura do Snu letniej nocy, p. Mendelsohna-Bartholdy; Kawatyna z op. Nabuchodonozor p. Verdiego; Colonnen-walce p. Straussa; Potpourri z op. Faust p. Gounoda. III. Uwertura z op. Fra Diavolo p. Aubera; Pieśń przy kolebce p. Vogta; En avant! marsz; Przebudzenie się lwa, fantazja p. Kackiego. — (Zacznij się o godz. 6 ej; — cena wejścia kop. 20, czyli zł. 1 gr. 10).

W dniu 8 (20) lipca było osób: — W teatrze Wielkim 200. — W Szwajcarskiej Dolinie 401.

Spis obserwacji meteorologicznych.

d. 8 (20) lipca. o god. 6 rano i o god. 3 p.

Barometr w milimetrach	752.10	752.54
Termometr 100-stop	+ 21°0	28 3
Stan nieba	pogod.	pogod.

Największe ciepło + 24°8 R. Najmiej $\frac{1}{2}$ ciepło + 16.8 R.
Z rana 9 (21) lipca + 91.7 h. ciepła.
Wysokość wody na Wiśle stóp 2 cali 6

CENY TARGOWE.

d. 9 (21) lipca.

Rodzaj produktów	Korzec od — do	
	ruble srebrne i kopiejki	
Pszenica. Waga 235—242 f.	5 25	6 7 1/2
Zyto „ 227—230 f.	3 30	3 40
Jęczmień	2 85	3 —
Owies	2 10	2 32 1/2
Groch polny	3 75	4 65
Kartofle	1 —	1 20

Pud siana kop. 33 1/3. Pud słomy kop. 20.

Dowozy:
Pszenicę 100; Żyta 200; Jęczmienia 100; Owsa 600 korcy.

Wiadro okowity od rs. 3 k. 4 3/4 do rs. 3 k. 7 3/4.
Garniec „ od kop. 99 1/2 do rs. 1 kop. 1/2.
Wymierzono w Urzędzie Kons. wiader 938.

Wniosk

d. 9 (21) Lipca 85

Miasto	Żądano		Płacono	
	Ss.	cy	Ss.	cy
Pół-Imperjal Rosyjskie	—	—	6	15
Bankaty Holenderskie now. ważne	—	—	3	60
Frydrychadory Pruskie	—	—	—	—
Pruski Kurant	—	—	—	—
Papierowy				
Oblię Skarbu za 100 Rs. (oprócz kupo.)	87	26 2/3	86	51 3/3
Listy Zastawne białe III Okresu (oprócz kuponu) za 15 Rs.	—	—	—	—
ditto Serja II	13	78 1/6	13	75 1/6
Oblię Czast na 500 Zł (opr. kupo.)	—	—	101	50
Cert. Banku na Oblię. Czastkowe	—	—	—	—
lit. A. na 300 Zł.	—	—	50	50
„ „ lit. B. na 200 Zł. bez proc.	—	—	26	50
„ „ „ procentowe	—	—	36	—
Dowody Komis Centr. Likwi. za 100 Zł.	—	—	6	15
Rosyjska pożyczka z r. 1854 opr. kupon.	—	—	90	62 1/2
„ „ „ z r. 1855	—	—	—	—
Rosyjska pożyczka prem. z 1865 (op. kup.)	105	50	105	—
Metaliki lutowe	—	—	100	25
„ Sierpniowe	—	—	100	33
Bilety Banku Państwa Rosyjskiego	93	33	93	—
Oblię Wspólki Żeglugi Parowej w Królestwie Polskiem po Rs. 750	—	—	—	—
Akcie Wspólki Żegl. Parow. po rs. 100.	—	—	—	—
Akcie Głównego Towarzystwa Rosyjskiego dróg żelaznych	—	—	122	—
Akcie Drogi Żelaz. Warsz. — Bydgoskiej. po Bsr. 100 i 500.	75	33	75	—
Akcie Drogi Żel. War. — Wied. za sztukę.	79	—	78	—
Oblię Kolei Żelaznej Warszawsko-Petersburgskiej za rs. 100.	—	—	92	—
Akcie Drogi Żelaz. Warsz. — Terespol. (oprócz kuponu)	100	75	100	25
Wexle.				
Amsterdam	250 Zł. hol.	2 m.	—	—
Berlin	100 Talar.	3 m.	15	111
„ „ „ „	„ „	k. t.	—	—
Gdańsk	„ „	3 m.	—	—
„ „ „ „	„ „	k. t.	—	—
Hamburg	300 B. Mk.	3 m.	69	80 169 50
Londyn	1 Ft. St.	3 m.	62	7 60
Moskwa	100 Rs.	1 m.	—	—
Petersburg	„ „	1 m.	90	90 90 60
„ „ „ „	„ „	k. t.	—	—
Paryż	300 Fran.	3 m.	90	75 90 60
„ „ „ „	„ „	1 m.	—	—
Wiedeń	150 Zł. w.	3 m.	3	5 —
Wrocław	100 Tal.	2 m.	—	—

Wartość kuponu bieżącego od Oblię Skarbow. 1 k. 23 1/2
„ „ „ od kuponów żelaznych kop. 45 6
Od rosyjskiej pożyczki z roku 1854 rs. 1 kop. 37 1/2

KURSA TELEGRAFICZNE.

z Berlina d. 6 (18) Lipca 1865 roku.

	żądają	placą
z Berlina.		
5ta Pożyczka Rosyjska	—	76 3/4
6ta „	—	91
Oblię Skarbowe 4%	—	73 1/2
Listy Zastawne 4%	—	74 1/2
Bilety Banku Rosyjskiego	—	80 1/4
Weksle na Warszawę	—	80 1/4
„ Petersburg 3 tygodniowy	—	89 3/4
„ „ 3 miesięczny	—	88 3/4
„ Londyn 3 „	—	62 3/2
„ Paryż 2 „	—	81 1/2
„ Hamburg 2 „	—	151 1/2
„ Wiedeń 2 „	—	92 3/2
Koleje Rosyjskie	—	82 1/4
Nowa Pożyczka Premiowa	—	87 3/4
Żyto na targu	—	43 3/4
„ dostawę późniejszą	—	45 1/4
z Londynu.		
Weksle na Londyn	—	109 50
„ Hamburg	—	81 10
„ Paryż	—	43 50
Pożyczka Narodowa	—	74 80
5% Metaliki	—	69 90
Akcie Banku Kredytowego	—	177 60
z Paryża.		
Renta 3%	—	67 50
Akcie Kredytu Ruchomego	—	730
z Londynu.		
3% Papiery (Consols)	—	90 1/2
Targ zbożowy	—	—

